

Cătălina PANAITESCU

Purcărete, Cărbunariu, Peca, la Londra

În timp ce mă pregăteam să scriu un articol entuziast despre prezența pieselor românești în repertoriul unor teatre de prestigiu din Londra, mi-am dat seama că devenisem ceva de genul unui trombonist nearmonizat.

În ultimii ani am admirat relația care a început să prindă formă între teatrul românesc (respectiv dramaturgia românească de azi) și Royal Court Theatre, deja cu istorie în promovarea textelor dramatice. M-am bucurat să constat că Andreea Vălean, Peca Ștefan, Gianina Cărbunariu, Vera Ion și Maria Manolescu au călcat pragurile acestei instituții-laborator de piese noi. Cu atât mai mult mi-a săltat inima de bucurie când am văzut că Andreea Vălean se întoarce la Londra să discute proiecte noi cu Royal Court. Sau că Maria Manolescu își prezintă ultima piesă „*Nu sunt Iisus Hristos*” în cadrul programului de rezidență internațională din august 2007.

Fericire! Fericire! Fericire! Vă închipuiți ce am simțit când văd în frumoasa piațetă din Sloane Square, printre miile de luminițe albastre, scris cu litere mari și roșii, pe frontispiciul de la Royal Court: **Rinocerii** de Eugen Ionescu și **Kebab** de Gianina Cărbunariu. Mărturisesc că m-au încercat sentimente de mândrie națională.

Rinocerii a fost montată de chiar directorul teatrului, Dominic Cooke, și s-a jucat în fiecare seară timp de aproape patru luni. O echipă bine aleasă: actori talentați, scenografi recunoscuți și o armată de oameni din spatele producției, care au pus în aplicare o formulă verificată de presă și marketing. Spectacolul avea toate premisele unui succes răsunător în West End.

Cortina se ridică și îi vedem pe Berenger și Jean flecărind despre noaptea lungă a primului și conștiinciozitatea celui din urmă. Urmărind să scoată în evidență tema supunerii (regimurilor totalitariste – fascism, comunism – la libera alegere), a standardizării, spectacolul își continuă cursul într-un ritm logic, rațional, în care tensiunea pare să fie ponderată în mod constant de bagheta regizorală. De aici, slabele performanțe ale actorilor, care parcă au bifat textul lui Ionescu. Cu excepția lui Jasper Britton în rolul lui Jean, care a dat viață scenei în momentul când vedem cu ochii – și îl credem – că se transformă în rinocer. Adaptarea lui Martin Crimp a punctat textul ionescian cu câteva fraze de umor de bună calitate: de exemplu când un coleg îi spune lui Berenger că este „absurd să se isterizeze numai pentru că o mână de oameni și-au schimbat culoarea pielii”.

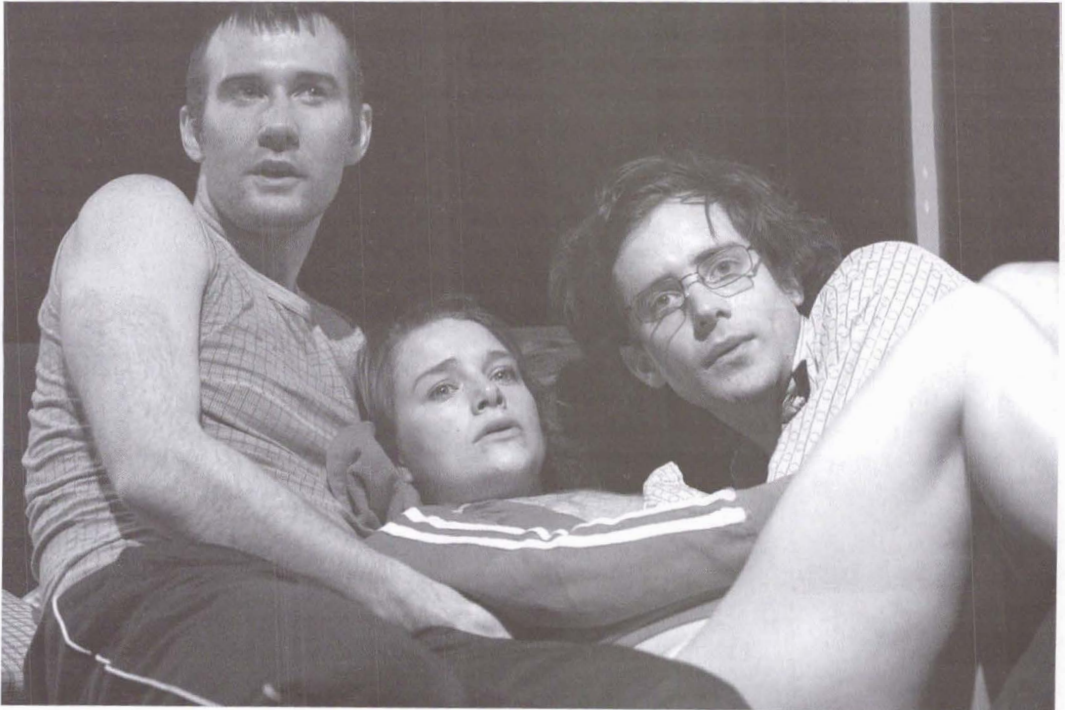
Rinocerii lui Dominic Cooke nu se înscrie în rândul spectacolelor notabile ionesciene. O interpretare cuminte a textului, joc actoricesc limitat, o producție ponderată ce a reușit să comunice cu publicul numai în câteva ocazii – un spectacol care nu e nici al regizorului, nici al actorilor.

Textul Gianinei Cărbunariu *mady-baby.edu* s-a jucat la Londra sub titlul *Kebab*. După ce a făcut turul festivalurilor europene, *Kebab* s-a bucurat de atenția celor de la Royal Court, unde s-a jucat în nouăsprezece reprezentații. Povestea este simplă: trei români emigrează în Irlanda și fiecare încearcă să-și urmeze visul. Voicu vrea să facă bani ca să se dea mare în fața familiei și a prietenilor din România, măcar o dată pe an; Mădălina își dorește să se scalde în parfum franțuzesc, iar Bodgan să facă un master în arte vizuale. Cu toții experimentează statutul de imigrant. La început, Mădălina lucrează într-o șaormărie, dar Voicu o introduce rapid în joc și, ajutați de talentul artistic al lui Bodgan, vând imagini de sex violent pe internet. Cu intenția de a prezenta un text onest despre realitățile românești, piesa Gianinei Cărbunariu nu

Scenă din *Rinoceri* de Eugen Ionescu (Royal Court Theatre)

Scenă din *Kebab* de Gianina Cărbunariu (Royal Court Theatre)

atrage în mod spectaculos atenția publicului londonez, pentru că aceste povești s-au spus în nenumărate rânduri în filme, emisiuni TV, teatru, internet, presă și diverse alte canale. Îmi amintesc de *Sex Traffic*, film prezentat de Channel 4 în 2004, care trata același subiect, rol care i-a adus Aneimaria Marinca un Premiu Bafta pentru cea mai bună actriță.

Spectacolul regizat de Orla O’Laughlin nu a fost lipsit de ritm și tensiune, iar actorii au fost excelenți. Din păcate, povestea imigrantului est-european, care pleacă în Vest pentru o viață mai bună și se trezește exploatat, nu mai trezește nici compasiune și nici oroare în rândul publicului.

Deși cele două producții n-au avut parte de cronici extraordinare, publicul le-a gustat, dovadă fiind vânzările extraordinare de bilete. În seara premierei celor două piese, Royal Court Theatre – Upstairs și Downstairs, a fost arhiplin. Faptul că teatrul românesc este prezent într-una dintre marile capitale teatrale ale lumii și se ridică la un nivel competitiv, iar Gianina Cărbunariu face parte din rândul dramaturgilor tineri *jucați* la ora actuală în Europa, nu poate să fie decât un prilej de bucurie. Veritabil.

*

“Theatre Café Europe” este o manifestare care a început în anul 2006 la Londra ca un program-pilot. Rezultatele au fost foarte bune, ca atare evenimentul a atras fonduri și, în 2007, a devenit un festival în sine, organizat în patru orașe europene: Tallin, Amsterdam, Lille și Londra. “Theatre Café Europe” își propune să aducă în prim plan autori care scriu piese de teatru pentru publicul tânăr. De la noi fost prezent Peca Ștefan, aflat în rezidență la Long Wharf Theatre în New Haven, Connecticut.

În programul de anul acesta au fost selectate douăzeci de piese noi scrise de dramaturgi tineri. Participarea lui Peca a constat în lectura piesei **Culori**, care a fost tradusă în patru limbi străine și jucată în toate cele patru orașe ale lui “Theatre Café Europe”. În București piesa se joacă la Teatrul Foarte Mic.

Protagonistul este dramaturgul Peca, deportat din State sub acuzația de terorism. Piesa începe cu câțiva puști dintr-un apartament din Brooklyn, care nu-și găsesc locul și scopul în viață și, pe deasupra, sunt implicați într-un labirint al drogurilor. Pe fondul acesta intervine o poveste de amor, un soț vrea să-și recucerească nevasta, iar soluția pare să vină foarte natural: cu toții pleacă în România, unde speră să devină milionari din vânzarea de prafuri halucinatorii și să-și rezolve problemele de trup și suflet. Însă finalul lui Peca este complet diferit față de așteptările publicului.

Culori a fost scrisă la New York și nu este o piesă a imigrantului român. Un text vivace, dinamic, în care tot timpul se întâmplă ceva, fără nicio clipă de respiro. Se vede nerăbdarea lui Peca de a da cât mai mult. Uneori prea mult. La fel cum se vede că are condei dramatic, dar mai are nevoie de muncă și șlefuire. Prin ritmul alert, autorul își „ține” spectatorii, însă trebuie ceva mai mult ca să-i pui pe gânduri. Cum se spune: aurul olimpic înseamnă 1% inspirație și 99% transpirație! Iar Peca e pe drumul cel bun.

Englezii au fost „prinși” de lumea lui, fapt dovedit de discuțiile după spectacol. Întrebări despre structura piesei, despre cât s-a „dezis” autorul pe parcursul celor două ore cât a durat spectacolul, despre ce a fost bine, ce n-a fost bine, despre oamenii, care – și în România și în S.U.A. – merg pe stradă și cumpără ziare dimineața. Peca este un autor controversat. A fost acuzat și apărat de public. Piesa a provocat audiența într-un mod în care numai o voce talentată și inteligentă putea să o facă.

“Theatre Cafe Europe” a arătat lumii pe cei mai buni tineri dramaturgi ai momentului, într-un program coerent, consistent și cu o tematică foarte diversă. Prezența lui Peca în cele patru orașe demonstrează, pe de o parte, că avem de-a face cu un festival serios, bine programat, cu o participanți aleși pe sprânceană, și, pe de alta, că Peca Ștefan este una dintre vocile articulate ale dramaturgiei tinere europene.